

Ráðini til Palleba frá IMF-ara:

Sleppið ikki vónini

– Tað er so avgjørt ein framtíð fyri tykkum, sum búgva á hesum klettum. Tað týðningarmesta ráðið, eg kann geva føroyingum í hesum torføru tíðum, er at hava vón fyri framtíðina. Hesa vón má hvør einstakur finna inni í sær sjálvum.

Hetta sigur amerikanski IMF-arin, Eric Clifton, í samrøðu við Tíðindablaðið Sosíalín.

Hann vísir annars á, at teir triggir IMF-búskaparfrøðingarnir eru hvørki gandakallar ella hava eiheldur nakra patentloysnir. Teirra uppgáva er at koma við ráðum.

– Vit eru ikki gandakallar og hava eiheldur nakrar patentloysnir uppi á tykkara trupulleikar. Okkara uppgáva er fyrst og fremst sum ráðgevar at veita tykkum ta ráðgeving, vit eru førir fyri út frá bakgrund okkara.

Tað kann so verða, at tit kunnu brúka hesi ráð ella ikki.

Hetta sigur Eric Clifton, amerikanski búskaparfrøðingurin og ein av IMF-arunum.

Tíðindablaðið Sosíalurín tosaði við hann sunnumorgunin, tá teir triggir IMF-ararnir pakkaðu siit viðförri á Hotel Hafnia og hildu leiðina til Keypmannahavnar fyri síðani at fara víðari til USA.

Eric Clifton er oddamaðurin av teimum trimum.

Hann hevur tikið prógv sum búskaparfrøðingur við lærda háskúlan í Indiana. Eitt skifti undirvísti hann í

búskapi við Butler University. Hann hevur eisini arbeitt sum búskaparfrøðingur hjá tjóðarbankanum í New York. Seinastu 10 árin hevur hann arbeitt hjá IMF og hevur serliga tikið sær av uppgávum í Latín-amerika.

Seinastu tvey árin hevur Eric Clifton arbeitt í Europa, serliga í Eystureuropa.

Seinasta uppgávan hjá honum hevur so verið at kanna føroyska búskapin og ráðgeva landsstýrinum og donsku stjórnini, hvussu vit best koma burtur úr kreppuni.

Hetta hevur hann gjørt saman við suðurkoreanska búskaparfrøðinginum Kye Sikh Lee og íslenska búskaparfrøðinginum Birgir Árnassyni.

Ikki rætt at samanbera

Vit spurdu hann um tað er rætt at samanbera støðuna í Føroyum við eitt nú støðuna í fleiri eystureuropeiskum londum ella menningar-londum sum heild!

– Eg haldi ikki tað er rætt at gera nakra beinleiðis samanbering. Búskapar-spurningar eru teir somu kring allan heim, men sjálvandi hevur hvørt land júst sín búskap.

– Eg haldi tað vildi verið skeivt av mær at sammett Føroyar við okkurt ávíst land, tí øll lond eru ymisk.

Eric Clifton vónarannars, at føroyingar kunnu læra av royndunum onnur lond í líknandi støðu hava gjørt sær.

Vit spurdu Eric Clifton, hvat slag av kreppu talan er um – er tað t.d. ein strukturrekka?

– Eg havi longu sagt frá, at

vørur. Tað eru tey, sum siga, at júst hetta er ein av orsökunum til okkara kreppu!

– Spurningurin er ringur at svara. Flestu lond útflyta vørur alt eftir, hvat tey fáa mest burtur úr. Um eitt land er ríkt upp á rávøru, so haldi eg tað er natúrligt, at tað út-flytir rávøru. Eg haldi eisini, at tá hesi lond menna seg og økja um sítt virksemi, fara tey eisini inn í nýggjar framleiðslur, eitt nú til veruliga idnaðarframleiðslu.

Men eg haldi ikki at hetta at framleiða og selja rávøru er nakað ringt fyri eitt land. Um eftirspurningur er eftir rávørum og tað fæst góður prisur fyri tær, so kann tað vera skilagott.

Men fleiri føroyingar halda, at orsøkin til kreppuna er júst tann, at vit meira ella minni hava verið tvingað til at selja teimum multinationalu fyrirkunum í øðrum londum rávøru heldur enn at gera liðugvørur!

– Eg eri ikki samdur við hesi útleiggingini og ynski heldur ikki at tosa meira m tað.

Men tað eru fleiri framstandandi politikarar og vinnulivsmenn, sum halda, at júst hetta er høvuds-orsøkin til kreppuna!

Eg haldi vit skulu gevast nú. Tú roynir at fáa tína egnu meining fram við hasum spurningunum.

– Nei, tað haldi eg ikki. Eg spyrji bert um nakað, sum mangir føroyingar hugsa og siga. Men lat tað fara.

Vit spurdu Eric Clifton um støðan hjá londunum í Norðuratlantshavi, nú eingin fiskur er til, er at sammeta við eina náttúruvanlukku!

– Eg haldi, at broytingar í fiskiveiðini er ein spurningur, sum er ringur at svara. Og fari eg at lata hann liggja her.

Ráðgeving – Ikki loysnir

Nú hevur tú verið í Føroyum í 10 dagar og í eina viku í tí fyrra umfarinum. Er so stutt tíð nóg mikið til at kunna seg við eitt heilt nýtt og ókent samfelag og til at koma við loysnum?

– Lat meg endurtaka. Vit eru ikki komnir til Føroya fyri at vísa tykkum á loysnir. Vit eru komnir higar fyri at ráðgeva tykkum.

Hesar 10 dagarnar, vit hava verið her, hava vit so kunnað okkum við víður-skiftini so frægt vit kunna tað.

Ganga føroyingar eini torføri tíð á meiti?

– Eg vóni, at framtíðin verður góð fyri Føroyar. Hvat skulu føroyingar hava eina vón?

– Eg haldi, at vón er nakað, sum finst innan í hvørjum einstøkum menniskja,

og tað er so eisini nakað, sum hvør einstakur má arbeiða við sjálvur.

Er framtíð fyri okkum, sum búgva her?

– So avgjørt.

Vónin

Nú hevur tú ráðgivið landsstýrinum, men hvørji ráð hevur tú til vanliga føroyingin í hesum torføru tíðum?

– Tað er at hava vón fyri framtíðina. Tað mest týðandi er eftir míni meining, at hvør einstakur finnur hesa vón innan í sær sjálvum.

Vit spurdu at enda Eric Clifton, hví teir eru so varnir at úttala seg til fjølmiðlamar!

– Møguliga eru vit ov varnir. Og tað er kanska eisini ein av orsökunum til, at mong – og hetta er av tørvandi vitan og innliti – misskilja, hvat vit standa fyri og gera.

Tað eru tey, sum halda, at tit eru miskunnarleysir og taka ikki hædd fyri teimum menniskjunum, sum tykkara ráðgeving gongur út yvir í eitt nú menningar-londum. Er tað so?

– Í mongum av teimum londum, har eg havi arbeitt fyri IMF og har uppgáva mín hevur verið at fáa hesi lond at fáa skil á síni figgi-arviðurskifti, hevur verið breið semja um, hvat skal gerast. Í øllum teimum londum, har vit arbeidda, leggja vit stóran dent á livi-umstøðurnar hjá fólki, serliga teimum veikastu og teimum bólum í samfelagnum, sum eru ringast fyri og ikki tola at verða verri fyri. Hesi seinastu árin hava vit lagt stórri dent á umhvørvismál eins og á tað, sum lond brúka til hernaðarlig endamál.

Eg haldi tí, at tess meira fólk fáa at vita um okkara arbeiði, tess fleiri misskilj-ingar verða ruddaðar av vegnum.

– Eg skal tó viðganga, at høvdu vit verið meira opnir fyri fjølmiðlunum, so var hetta kanska øðrvísi.

Pápi

Hvat verður so tín næsta uppgáva?

– Eg fari helst aftur til Eystureuropa. Men konan skal eiga um ein mánað, og verður tað næsta barn okkara. Mín næsta uppgáva verður tí at taka mær av barninum.

jan

Teir triggir IMF-ararnir, Kye Sikh Lee, Eric Clifton og Birgir Árnasson. Mynd: Kalmar

vit úttala okkum ikki um serstakar spurningar sum henda tí her seta mær. Har má eg bara vísa til tær frágreiðingar, sum vit hava latið landsstýrinum og donsku stjórnini.

Skilagott at selja rávøru

Nú er tað so, at tit arbeidda nógv í menningar-londum. Og har hevur ein ta fatan, at ein av størstu trupulleikum teirra er, at londini útflyta rávøru til idnaðin í teimum meira framkomnu londunum – heldur enn at gera meira burtur úrrá-vørunum og útflyta dýrari